

16

คณะกรรมการสอบประเมินการสอน พระปลัดระพิน พุทธิสารโร
พระครูปริ้งถึกกิตติธำรง,รศ.ดร. ดนบดีคณะสังคมศาสตร์
รศ.ดร.ดวงตา สราญรมย์ ผู้ทรงคุณวุฒิ ม.เกษตรศาสตร์
ผศ.ดร.รัฐพล เงินใจมา หัวหน้าภาควิชารัฐศาสตร์

16 ธันวาคม 2564 Zoom ID 5055044455 เวลา 10.00 น.

บทที่ 2
การบริหารกิจการ
พระพุทธศาสนาใน
ประเทศกัมพูชา
พระปลัดระพิน พุทธิสารโ

พัฒนาการของพระพุทธศาสนาในกัมพูชาสมัยหลังพระนคร

ธรรมยุติกนิกายใน กัมพูชา : ความสัมพันธ์ ทางการเมืองและ ศาสนาของไทยและ กัมพูชา

พระพุทธศาสนาเถรวาทใน กัมพูชา : สมัยหลังพระนคร THERAVADA BUDDHISM IN CAMBODIA : AFTER ANGKOR

ความสัมพันธ์ทางการเมืองและศาสนา
โดย พระปลัดระพิน พุทธิสาโร

จากมหายาน สู่ เถรวาท
จากพุทธแบบราชสำนักสู่พุทธแบบชาวบ้าน
โดย พระปลัดระพิน พุทธิสาโร

พุทธศาสนาเถรวาท : อัตลักษณ์ ชาติพันธุ์
และการคงอยู่ของ “เขมรกรอม” ในเวียดนาม

Theravada Buddhism: Ethnic Identity and the
servival of “The Khmer’s Krom” in Vietnam

พระปลัดระพิน พุทธิสาร¹

Ven.Phrapalad Raphin Buddhiso

ดิเรก ด้วงลอย²

Direk Duangloy

มัลลิกา ภูมธน ด้วงลอย³

Malika Phumadhon Duangloy

บทคัดย่อ

พระพุทธศาสนาเถรวาทเป็นปัจจัยสนับสนุนการคงอยู่ของชาติพันธุ์เขมรด้วยอัตลักษณ์ทางศาสนา ภาษา วิถีวัฒนธรรมทางศาสนา เป็นสัญลักษณ์สร้าง “ตน” ให้คงอยู่ภายใต้เงาทางการเมือง สังคม เศรษฐกิจและวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์เขมรในเวียดนาม “เขมรคือเถรวาท” รวมทั้งเถรวาททำให้เขมรมีเครื่องมือในการหลอมชาติพันธุ์ให้ชัดเจนขึ้น ไม่เปลี่ยนแปลงตลอดระยะเวลาหลายร้อยปี นับแต่ดินแดน “กรอม” หรือสำนักในความทรงจำของชาวเขมรในชื่อ “ไพรนคร-เมืองป่า” ดินแดนส่วนหนึ่งของอาณาจักร “ขอม”โบราณ และต้องมาตกเป็นส่วนหนึ่งของ “เว้” หรือ “เวียดนาม-ไทย” หลังการเข้ามามีอิทธิพลเหนือราชสำนักกัมพูชา จนตกเป็นส่วนหนึ่งของฝรั่งเศสในช่วงโคจีนจีน และเป็นของเวียดนามหลังได้รับเอกราชแล้ว พระพุทธ

1 คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

2 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์

3 คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

ศูนย์อาเซียนศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

พระพุทธศาสนาในอาเซียน

Buddhism in ASEAN

ท่ามกลางพหุสังคม-วัฒนธรรม และศาสนา Multi Socio-Culures, Religions เล่ม 1

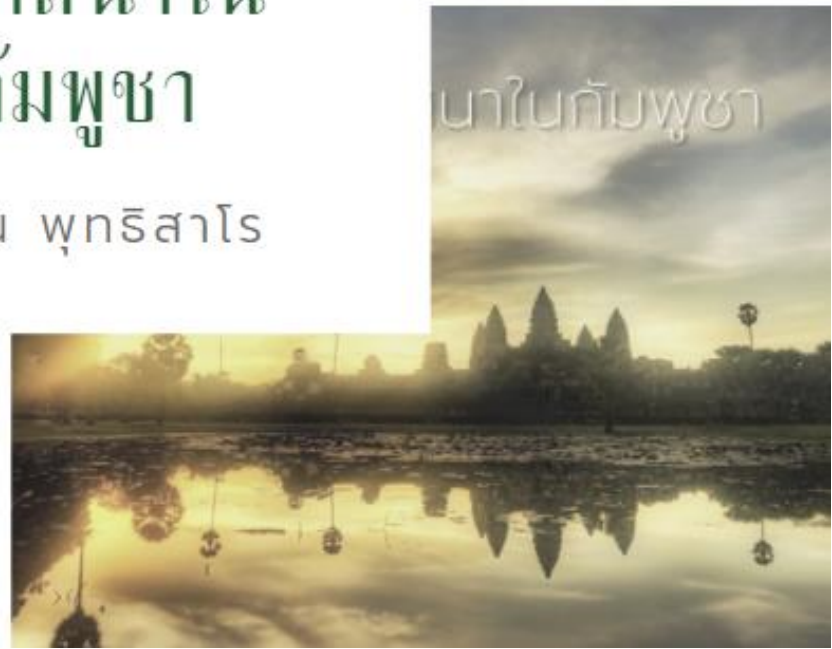

โครงการผลิตตำราและฐานข้อมูลทางวิชาการและการวิจัยทางด้านพระพุทธศาสนาในอาเซียน

ASEAN Studies Center
Mahachulalongkornrajavidyalaya University

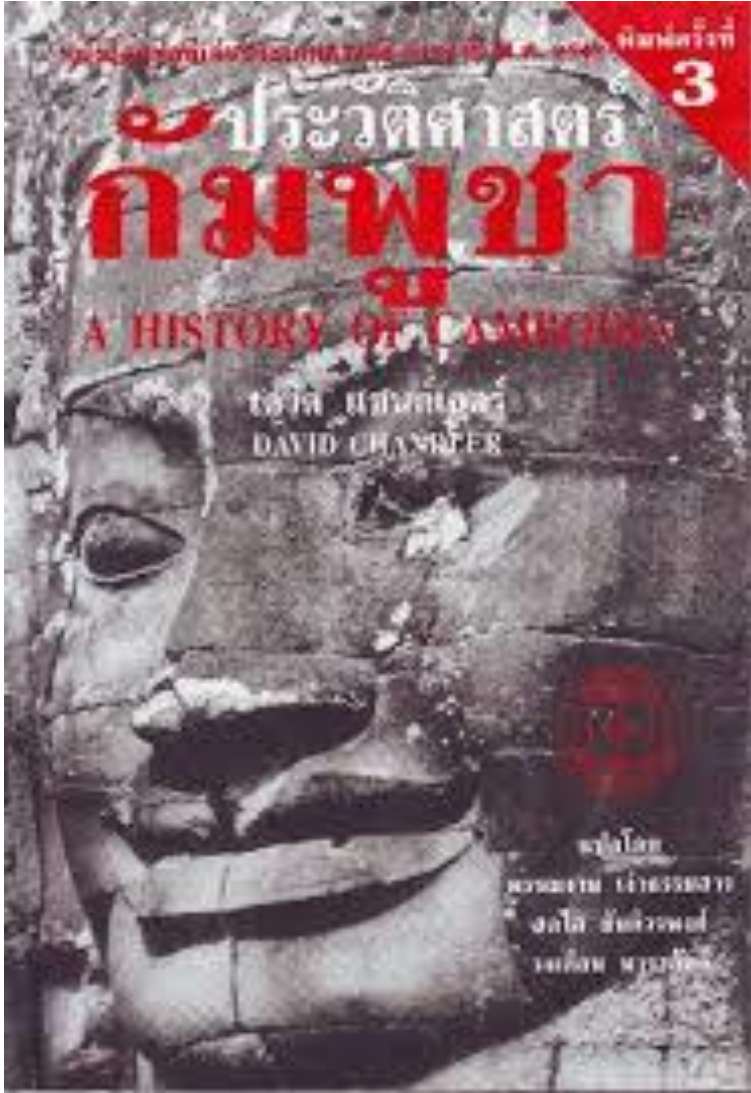
บทที่ 2
 การบริหารกิจการ
 พระพุทธศาสนาใน
 ประเทศกัมพูชา
 พระปลัดระพิน พุทธิสารโ

<p>รายวิชา การจัดการกิจการพระพุทธศาสนาในกลุ่มประเทศอาเซียน Buddhist Affairs Management in ASEAN</p>	<p>วัตถุประสงค์</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. เพื่อศึกษาความหมายการจัดการกิจการพระพุทธศาสนาในประเทศกัมพูชา 2. เพื่อศึกษาพัฒนาการของการจัดองค์การบริหารเกี่ยวกับกิจการพระพุทธศาสนาในกัมพูชา 3. เพื่อศึกษาการจัดองค์การบริหารกิจการคณะสงฆ์ในกัมพูชา อาทิ องค์กรปกครองคณะสงฆ์ องค์กรทางการศึกษา องค์กรอื่น ๆ 4. เพื่อศึกษาแนวโน้มของกิจการพระพุทธศาสนาต่อการบริหารองค์กร
<p>บทที่ ๒ การบริหารกิจการพระพุทธศาสนาในประเทศกัมพูชา Development of Organization for the Administration in Cambodia</p>	<p>กิจกรรมระหว่างเรียน</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ผู้เรียนศึกษาจากเอกสารประกอบการสอนบทที่ ๒ 2. อาจารย์ผู้สอนบรรยายตามเนื้อหาที่กำหนด 3. ผู้เรียนซักถาม 4. อาจารย์ผู้สอนสรุปเนื้อหาประจำบท 5. ผู้เรียนตอบคำถามประจำบทเพื่อการประเมินผลการเรียน
<p>หัวข้อย่อย</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. บทนำ 2. ประวัติและพัฒนาการของพระพุทธศาสนาในประเทศกัมพูชา 3. พระพุทธศาสนากับความสัมพันธ์ทางวัฒนธรรมในประเทศกัมพูชา 4. การจัดการกิจการพระพุทธศาสนาในประเทศกัมพูชา 5. พระพุทธศาสนานิกายธรรมยุติกนิกายกับพัฒนา การทางการเมืองระหว่างไทยกัมพูชา 6. การเข้ามาของธรรมยุติกนิกายและผลต่อสังคมกัมพูชา 7. พระพุทธศาสนาหายไปจากกัมพูชา 8. การจัดการศึกษาพระพุทธศาสนาในกัมพูชา 9. สรุป 	<p>สื่อการสอน</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. เอกสารประกอบการสอนรายวิชา 2. เอกสารประกอบการสอนบทที่ ๒ 3. สื่อ Power point ประจำบท 4. สื่ออื่น ๆ อาทิ เช่น Flip Chart
<p>สรุปแนวคิดที่สำคัญ</p> <p>การบริหารกิจการพระพุทธศาสนาในประเทศกัมพูชา นั้นว่ามีความสำคัญอีกกรณีหนึ่งที่ปรากฏในอดีต การจัดการกิจการพระพุทธศาสนาในกัมพูชา ที่จำเป็นและมีส่วนสำคัญต่อการบริหารกิจการพระพุทธศาสนาในประเทศกัมพูชา โดยมีประวัติและพัฒนาการมาต่อเนื่องยาวนานนับแต่อดีต โดยเป็นการบริหารจัดการที่จะก่อให้เกิดการขับเคลื่อนกิจการพระพุทธศาสนาอย่างต่อเนื่อง โดยมีพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ร่วมกับประวัติศาสตร์กัมพูชา</p>	<p>การประเมินผล</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ประเมินผลจากความสนใจขณะศึกษาของผู้เรียน 2. การซักถามของผู้เรียน 3. การสอบกลางภาค

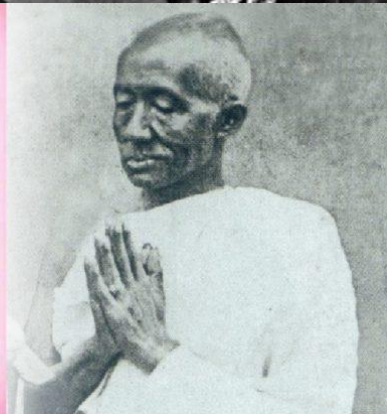
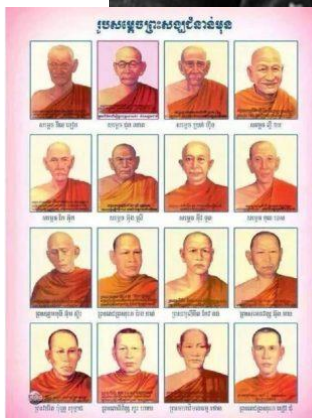

ประวัติและพัฒนาการของพระพุทธศาสนาในประเทศกัมพูชา

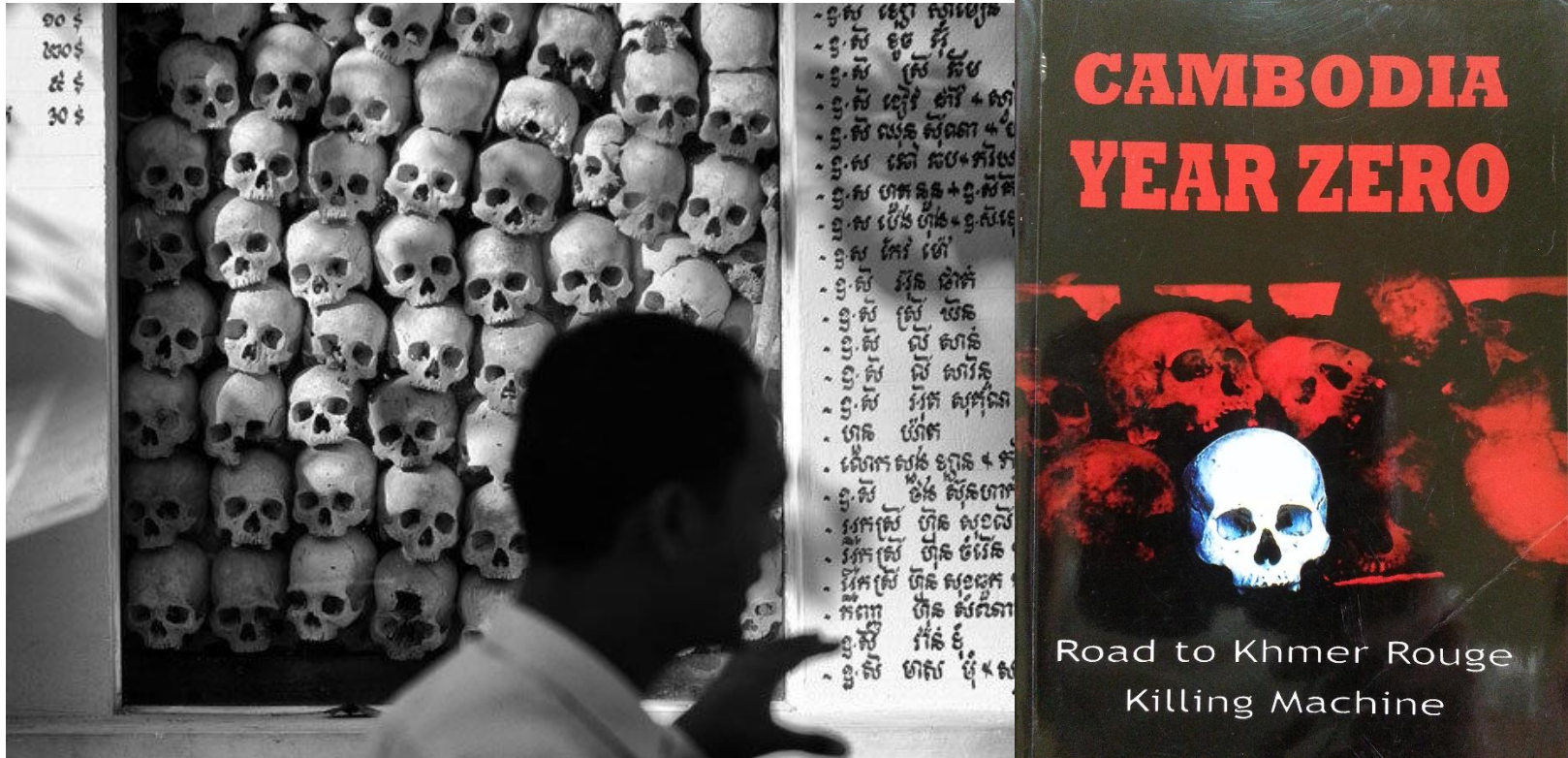

พระพุทธศาสนานิกายธรรมยุติกนิกายกับพัฒนา การทางการเมืองระหว่างไทยกับพม่า

พระพุทธศาสนาหายไปจากกัมพูชา

การจัดการกิจการพระพุทธศาสนาในประเทศไทยกัมพูชา

ภาพที่ ๒.๙ โครงสร้างการบริหารคณะสงฆ์ระดับสูงของกัมพูชา

การจัดการศึกษาพระพุทธศาสนาในกัมพูชา

สถิติพระสงฆ์และวัด สถานที่ พระพุทธศาสนาในอาเซียน

ลาว

วัด 4,884 แห่ง

- วัดที่มีพระจำพรรษา 4,134 แห่ง
- วัดที่เป็นวัดร้าง 750 แห่ง
- พระภิกษุสงฆ์สามเณร 35,000 รูป

*ข้อมูลปี พ.ศ. 2560

เวียดนาม

วัด 7,000 แห่ง

- พระภิกษุสงฆ์สามเณร 500,000 รูป

*ข้อมูลปี พ.ศ. 2560

เมียนมาร์

วัด 45,000 แห่ง

- พระภิกษุสงฆ์สามเณร 500,000 รูป

กัมพูชา

วัด 4,392 แห่ง

- พระภิกษุสงฆ์สามเณร 54,764 รูป
- มหานิกายมีวัด 4,387 แห่ง
- ธรรมยุตินิกายมีวัด 5 แห่ง

*ข้อมูลปี พ.ศ. 2009

ไทย

วัด 37,713 แห่ง

- วัดราษฎร์ 37,403 แห่ง
- วัดพระอารามหลวง 310 แห่ง
- วัดที่เป็นวัดร้าง 6,097 แห่ง
- พระภิกษุสงฆ์สามเณร 355,295 รูป

*ข้อมูลปี พ.ศ. 2555

อินโดนีเซีย

- วัด 150 แห่ง
- มหายาน 100 แห่ง
- หินยาน 50 แห่ง (วัดไทยมี 4 แห่ง) ได้แก่ วัดพุทธเมตตา วัดวิปัสสนาคราหะ วัดเมณฑุตพุทธศาสนวงค์ วัดธรรมทีปาราม

มาเลเซีย

- วัดไทย 70 แห่ง

- วัดเมียนมาร์ 2 แห่ง

สิงคโปร์

- มี 29 สมาคม

- วัดไทย ได้แก่ วัดอนันตเมตตยาราม วัดป่าเลไลยก์ สิงคโปร์

สมณศักดิ์ในกัมพูชา

ฝ่ายมหานิกาย

- สมเด็จพระอัครมหาสังฆราชาธิบดี
- สมเด็จพระอัครสังฆราช
- สังฆราช
- สมเด็จพระมหาสุเมธาธิบดี
- สมเด็จพระสังฆนายก
- สมเด็จพระธรรมลิขิตรองสมเด็จพระสังฆนายกองค์ที่ ๑
- สมเด็จพระมหาโพธิวงศรองสมเด็จพระสังฆนายกองค์ที่ ๒
- สมเด็จพระวันรัตรองสมเด็จพระสังฆนายกองค์ที่ ๓
- สมเด็จพระอุดมมุนี
- สมเด็จพระอุดมปัญญา
- สมเด็จพระอุดมวงษา
- สมเด็จพระมหาวรียวงษา
- สมเด็จพระอุดมจรียา
- พระราชาคณะชั้นเอก
- พระราชาคณะชั้นโท
- พระราชาคณะชั้นตรี
- พระราชาคณะชั้นจัตวา

ฝ่ายธรรมยุติกนิกาย

- สมเด็จพระอภิสิริสุคันธมหาสังฆราชาธิบดี
- สมเด็จพระอภิสังฆราช
- สมเด็จพระมหาสุธรรมาธิบดี
- สมเด็จพระสังฆนายก
- สมเด็จพระมงคลเทพอาจารย์
- รองสมเด็จพระสังฆนายกองค์ที่ ๑
- สมเด็จพระพุฒาจารย์
- รองสมเด็จพระสังฆนายกองค์ที่ ๒
- พระราชาคณะชั้นเอก
- พระราชาคณะชั้นโท
- พระราชาคณะชั้นตรี
- พระราชาคณะชั้นจัตวา
- พระราชาคณะชั้นกิตติมศักดิ์
- พระครูปลัด
- พระครูวินัยธร
- พระครูธรรมธร
- พระสมุห์

ระบบการปกครองคณะสงฆ์กัมพูชา

หมายเหตุ

สภาสงฆ์ในกัมพูชามี 3 ระดับ คือ

1. สภาชั้นสูง หรือ เถระสภาสำหรับแต่ละนิกายซึ่งอยู่ได้บังคับบัญชาของพระสังฆนายกในแต่ละนิกาย
2. สภาชั้นหนึ่ง หรือ สภาเจ้าคณะจังหวัด อยู่ภายใต้การปกครองของเจ้าคณะจังหวัด
3. สภาชั้นสอง หรือ สภาเจ้าคณะอำเภอ อยู่ภายใต้การปกครองของเจ้าคณะอำเภอ

แต่ละเถระสภาต้องมีประธานหนึ่งรูปและสมาชิกอีก 9 รูป สำหรับคณะมหานิกาย มีสมาชิก 5 รูปสำหรับคณะธรรมยุติ แต่ละสภาต้องมีเลขาธิการ 1 รูป และรองเลขาธิการ 1 รูป สมาชิกแห่งสภาเหล่านั้นต้องได้รับการแต่งตั้งจากพระมหากษัตริย์ตามคำแนะนำของพระสังฆนายกและหลังจากได้รับความเห็นชอบของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงธรรมการ สมาชิกต้องได้รับการคัดเลือกมาจากภนตรีชั้นสูง ประธานจะต้องคัดเลือกมาจากพระราชาคณะชั้นเอก ส่วนเลขาธิการต้องคัดเลือกมาจากพระสงฆ์ชั้นฐานานุกรม โดยสภาสงฆ์ต่างๆเหล่านี้ต้องมีความรู้ทางศาสนาอย่างชัดเจนพร้อมทั้งความเข้าใจเกี่ยวกับ อภิกรศาสนาและความเข้าใจทางโลกด้วย

สภาบริหารของคณะสมเด็จพระสังฆนายกของประเทศกัมพูชา

มหานิกาย

สมเด็จพระอภิสิริสุคนธามหาสังฆราชาธิบดี
สมเด็จพระสังฆราชฝ่ายคณะสงฆ์ธรรมยุติกนิกาย

สมเด็จพระมหาโพธิวงศาจารย์
รองอธิบดีสงฆ์ที่ ๑

สมเด็จพระวันรัต

สมเด็จพระอุดมมุนี

สมเด็จพระมหาสุเมธาธิบดี
อธิบดีสงฆ์

สมเด็จพระอุดมปัญญา

สมเด็จพระอุดมวงศา

ธรรมยุติกนิกาย

สมเด็จพระอัครมหาสังฆราชาธิบดี เทพวงศ์
สมเด็จพระสังฆราชฝ่ายคณะสงฆ์มหานิกาย

สมเด็จพระพุฒาจารย์
รองอธิบดีสงฆ์ที่ ๒

สมเด็จพระมหาอริวงศา

ระบบการศึกษาทางพระพุทธศาสนา/สงฆ์อาเซียน

A

ไทย

การศึกษาของชาติ/พุทธศาสนา
 การศึกษาของประชาชน
 การศึกษาขั้นพื้นฐาน
 การศึกษาขั้นอุดมศึกษา
 การศึกษาของคณะสงฆ์
 การศึกษาสมัยใหม่
 การศึกษาแนวจารีต/ในวัด
 นักรธรรม/ธรรมศึกษา
 นักรธรรมเอก/นักรธรรมโท/นักรธรรมตรี
 บาลีเปรียญ
 - ประโยคเปรียญต้น 1-2-3
 - ประโยคเปรียญกลาง 4-5-6
 - ประโยคเปรียญต้น 1-2
 มัธยม:
 โรงเรียนพระปริยัติธรรม
 อุดมศึกษา
 มหาวิทยาลัยสงฆ์ทั้ง 2 แห่ง

A

เมียนมาร์

การศึกษาจัดโดยรัฐ
 - สอบส่วนกลาง/ปทุมเปียว
 - สอบธรรมจริยชั้นพิเศษ
 - สอบปิฎกธร
 - มหาวิทยาลัย
 การศึกษาจัดโดยเอกชน
 - สอบของภิกษุภิกษุวิงสะ
 - สอบของเณร/เณรจ่อ

A

เวียดนาม

การศึกษาของคณะสงฆ์และชาวพุทธเวียดนาม มี 4 ระดับ
 1. การศึกษาระดับพื้นฐาน
 2. การศึกษาระดับกลาง
 3. การศึกษาระดับอุดมศึกษา
 วิทยาลัย
 4. การศึกษาระดับมหาวิทยาลัย
 องค์กรชาวพุทธสงฆ์แห่งเวียดนามมี 4 มหาวิทยาลัย ที่ชานอย เว้ โฮจิมินห์ และมหาวิทยาลัยเถรวาทในจังหวัดกันเธอ (Can Tho) สำหรับพระพระชาวเขมร
 สำหรับระดับอุดมศึกษาวิทยาลัยมี 8 แห่ง
 โรงเรียนพุทธศาสนาระดับกลาง 31 แห่ง
 และโรงเรียนระดับพื้นฐานอีกกว่าพันแห่ง

A

ลาว

ปีค.ศ.1996 รัฐบาลได้ปรับปรุงโครงสร้างโรงเรียนสร้างสงฆ์เป็นวิทยาลัยสงฆ์
 มีหลักสูตรการเรียนการสอน 4 ปี โดยคัดเลือกจากนักเรียนที่จบมัธยมศึกษาปีที่ 6 เมื่อจบจะได้รับปริญญาเทียบเท่าปริญญาตรี มีหลักสูตรวิชาพุทธศาสตร์เป็นวิชาบังคับและวิชาเลือกอีก 2 สาขา คือ
 ครุศาสตร์และอักษรศาสตร์
 ใช้ระบบหน่วยกิต
 วิชาพื้นฐานเพื่อพัฒนาชาติ เช่น วิชาเศรษฐศาสตร์ กฎหมายทั่วไป ภาษาต่างประเทศ
 ปัจจุบันการศึกษาสงฆ์ทั่วประเทศขึ้นอยู่กับคณะศึกษาสงฆ์ศูนย์กลางและคณะศึกษาสงฆ์แต่ละระดับอยู่ภายใต้การกำกับบริหารขององค์การพุทธศาสนาสัมพันธ์ลาว
 ส่วนทางด้านเทคนิควิชาการได้รับการช่วยเหลือจากกระทรวงศึกษาธิการและแผนกศึกษาประจำแขวงมีมูลนิธิการศึกษาสงฆ์เพื่อจัดหาทุนมาบำรุงเรื่องการศึกษาสงฆ์ให้เจริญก้าวหน้าเทียบเท่าระดับสากล

A

กัมพูชา

การจัดการศึกษาพระปริยัติธรรมของคณะสงฆ์กัมพูชาในปัจจุบันมี 3 รูปแบบคือ
 1. การศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกธรรม
 2. การศึกษาพุทธศึกษา
 3. การศึกษาระดับอุดมศึกษา
 การศึกษาระดับอุดมศึกษา มหาวิทยาลัยพระสิหนุราช วิทยาเขตออกเป็น 3
 1. วิทยาเขตพระตะบอง
 2. วิทยาเขตกัมปงจาม
 3. วิทยาเขตกำปงชนัง
 วิทยาลัยสงฆ์กัมพูชามีพรบ.อย่างสมบูรณ์มีสถานะเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐบาลขณะนี้เปิดแล้ว
 4 คณะ คือ 1. คณะปริญาศาสนา และนิติศาสตร์
 2. คณะบาลี สันสกฤต และภาษาต่างประเทศ
 3. คณะอักษรศาสตร์เขมร
 4. คณะสารสนเทศ

สถาบันอุดมศึกษาทางพระพุทธศาสนาในอาเซียน (ปัจจุบัน)

ลาว

- วิทยาลัยองค์ดี้อ ลาว เวียงจันทน์
- วิทยาลัยสงฆ์จำปาศักดิ์ ลาว Sangha College of Champassak

กัมพูชา

- มหาวิทยาลัยรามมหาวิทยาลั
- มหาวิทยาลัยพุทธสิกาสกลวิทยาลัยพระสีหนุราชา
- Preah Sihanouk Raja Buddhist University
- Preah Sihanouk Raja Buddhist University

อินโดนีเซีย

- Kertarajasa Buddhist College
- Bodhi Dharma Buddhist College
- Nalanda Buddhist College
- Syailendra Buddhist College
- Smaratungga Buddhist College
- Jinarakkhita Buddhist College

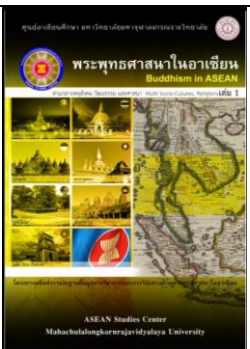
เวียดนาม

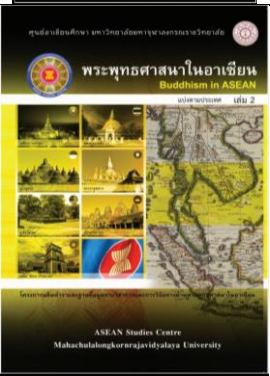
- สถาบันการศึกษาพระพุทธศาสนา ทั้งหมดมี 1 สถาบัน 3 วิทยาเขต คือ
- 1. สถาบันการศึกษาพุทธศาสนา ส่วนกลาง ฮานอย
- 2. สถาบันการศึกษาพระพุทธศาสนา วิทยาเขตเว้
- 3. สถาบันการศึกษาพระพุทธศาสนา วิทยาเขตโฮจิมินห์
- 4. สถาบันการศึกษาพระพุทธศาสนา วิทยาเขตเกิ่นเธอ
- Hong Duc Temple
- Vietnam Buddhist Research Institute Ho Chi Minh City College for Buddhist Studies
- Thien Minh Temple
- Hanoi College for Buddhist Studies
- Hue College for Buddhist Studies
- Can Tho College for Buddhist Studies Chua Buu An
- Lam Dong College for Buddhist Studies Linh Son Temple
- Ba Ria – Vung Tau College for Buddhist Studies Dai Tong Lam Monastery
- Bac Lieu College for Buddhist Studies
- Advanced School for Dharma Dissemination Hoa Khanh Temple
- Khmer Theravada Academy for Buddhist Studies Pöthisomrön Temple
- National Council for Monastic Education

<p>บรรณนิทัศน์ สิ่งพิมพ์ศูนย์อาเซียนศึกษา ชื่อหนังสือ : อินโฟกราฟิกพุทธอาเซียน BUDDHIST ASEAN INFOGRAPHIC ผู้เรียบเรียง : ศูนย์อาเซียนศึกษา © สงวนลิขสิทธิ์ : ศูนย์อาเซียนศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ISBN : BN-61-160278 วันเดือนปีที่พิมพ์ พ.ศ. 2561 Click เพื่ออ่าน https://bit.ly/30UKytx หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ E-books - ศูนย์อาเซียนศึกษา https://bit.ly/2W86L44</p>	
---	---

<p>พระพุทธศาสนาในอาเซียน ท่ามกลางความหลากหลายของพหุสังคม วัฒนธรรม และศาสนา (เล่ม 1 แบ่งตามยุค) ผู้เรียบเรียง: ศูนย์อาเซียนศึกษา © สงวนลิขสิทธิ์ : ศูนย์อาเซียนศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ISBN: 978-616-300-308-9 วันเดือนปีที่พิมพ์: ธันวาคม 2560 Click เพื่ออ่าน https://bit.ly/2Wtvi7D หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ E-books - ศูนย์อาเซียนศึกษา https://bit.ly/2W86L44</p>	
---	---

<p>.บรรณนิทัศน์ สิ่งพิมพ์ศูนย์อาเซียนศึกษา ----- ศูนย์อาเซียนศึกษา (2560) . พระพุทธศาสนาในอาเซียน (เล่ม 2 แบ่งตามประเทศ). (ศูนย์อาเซียนศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย) ISBN: 978-616-300-308-9 ----- Click เพื่ออ่าน - https://bit.ly/2MgXF5k หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ E-books - ศูนย์อาเซียนศึกษา https://bit.ly/2W86L44</p>	
--	--